

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kurjen suojametsästyksestä

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustajien Anders Norrback, Mikko Ollikainen ja Christoffer Ingo / r näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 417/2025 vp:

Antavatko nykyiset säännökset ja poikkeuslupakäytännöt ministeriön mielestä maanviljelijöille riittävät ja käytännössä toimivat mahdollisuudet satojensa suojelemiseen kurkien aiheuttamilta vahingoilta ja bioturvallisuusriskeiltä, jotka johtuvat isojen muuttolintumäärien oleskelusta viljelysmailla, aikooko ministeriö ryhtyä toimenpiteisiin poikkeuslupaprosessin yksinkertaistamiseksi tilanteissa, joissa vahinkoja syntyy toistuvasti, ja onko ministeriössä harkittu sitä, että selvitetäisiin mahdollisuudet siirtyä entistä standardoidumpaan, Ruotsin mallia muistuttavaan suojametsästysmalliin, jossa maanomistajat voisivat tietyin ehdoin puuttua tilanteeseen nykyistä nopeammin ja ennakoitavammin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kuten kysymyksessäkin todetaan, kurkien viljelyksille aiheuttamat vahingot keskittyvät Pohjanmaalle ja Etelä-Lappiin, kurkien muuton kannalta keskeisille levähdysalueille. Eniten vahinkoa koituu ohraviljelmille sekä pohjoisempana kauralle ja pienemmässä mittakaavassa eräille muille viljelykasveille, kuten valkokaalille ja jäävuorisalaatille. Edellisvuosien, vahinkokorvauksia koskevien tilastojen perusteella kurkien aiheuttamia vahinkoja on koitunut vuositasolla noin 300-600 hehtaarille, eli vuonna 2023 kurkien viljelyksille aiheuttamat vahingot koskivat 0,03 % viljelyalasta ja vuonna 2024 vahinkoa syntyi 0,02 %:lle viljelyalasta. Kysymys on siis valtakunnallisesti tarkasteltuna rajalliselle alueelle kohdentuvasta ilmiöstä.

Kurki (*Grus grus*) on Suomessa luonnonsuojelulain mukaisesti rauhoitettu laji ja yhteisölainsäädännössä se kuuluu lintudirektiivin liitteen I lajeihin, eli lajeihin, joille jäsenvaltioiden tulee osoittaa suojelualueita. Suomessa esiintyvä kurkilaji, kuten kaikki muutkin kurkilajit, on Bernin sopimuksen liitteen II tiukasti suojelema. Suomi on allekirjoittanut Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta laaditun sopimuksen, jonka keskeisenä tavoitteena on turvata muuttavien vesilintujen kantoja koko niiden muuttoreitillä. Kurkien merkittävimmät levähdysalueet ovat myös monien muiden pohjoisesta muuttavien lintujen tärkeitä levähdysalueita.

Kurkilinnut ovat maailmanlaajuisesti vähentyneet voimakkaasti, ja vaikka Euroopassa esiintyvä kurki on Suomessa luokiteltu elinvoimaiseksi, on Euroopan kurkipopulaatio kokenut alueellisia romahduksia Euroopassa levinneen lintuinfluenssan seurauksena.

Suomalainen oikeuskäytäntö tulkitsee lintudirektiiviä siten, että haittaa aiheuttavien suurikokoisten lintujen ongelmien vähentämiseksi on olemassa muita keinoja, kuin tappaminen. Ruotsin mallin mukainen suojametsästys ei vallitsevan lintudirektiivin tulkinnan ja vallitsevan oikeuskäytännön perusteella ole mahdollista. Kurkien tappaminen niiden keskeisimmillä muuton-aikaisilla levähdyspaikoilla olisi kansallisen lainsäädännön, yhteisölainsäädännön sekä kansainvälisten linnuston suojelua koskevien sopimusten näkökulmasta ongelmallista.

Vaikka kurki ei olekaan hallitusohjelmassa erityisesti huomioitu laji, ympäristöministeriö on tehnyt koko hallituskauden työtä sen eteen, että haittaa aiheuttavien lintulajien kuten valkoposkihanhen ja merimetson metsästyksen tieltä poistettaisiin esteitä.

Voimassa oleva lainsäädäntö tarjoaa useita mahdollisia keinoja kurkien ja muiden viljelyksille vahinkoa tekevien lajien karkottamiseksi. Myös aihetta käsittelevät tutkimukset antavat tukea sille, että on olemassa muita keinoja ongelman ratkaisemiseksi kuin kuoliaaksi ampuminen. Lintudirektiivi edellyttää käyttämään muita tyydyttäviä ratkaisuja vakavan vahingon estämiseksi ennen viimesijaista ratkaisua, jossa yksilö tapetaan.

Niiltä osin, kuin karkotustoimilla ei saavuteta toivottua tulosta, on valtio varautunut kompensoimaan rauhoitettujen lajien viljelyksille aiheutuneita kustannuksia. Laki rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta eli nk. RAULAKO-laki on säädetty juuri rauhoitettujen lajien aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemiseksi ja korvaamiseksi. Lain nojalla voidaan viljelysvahinkona korvata rauhoitettujen eläinten esimerkiksi pelolle ja kootulle sadolle aiheuttama vahinko laissa tarkemmin säädettävillä perusteilla. Lisäksi lain nojalla voidaan myöntää avustusta esimerkiksi viljelysvahinkojen ennaltaehkäisemiseksi laissa tarkemmin säädettävällä tavalla. Avustusta voidaan myöntää muun muassa tavaroiden ja palveluiden hankintaan. Vahinkoja arvioitaessa on mahdollista tarkastella myös sitä viljeltyä alaa, joka on bioturvallisuuteen liittyvistä syistä tarpeen jättää korjaamatta. Toisin sanoen, korvausta satovahingosta voidaan maksaa myös, jos sadolle on rauhoitettujen eläinten aiheuttamana tapahtunut sellainen vahinko, ettei sato heikentyneen laatunsa vuoksi kelpaa sille aiottuun käyttötarkoitukseen.

Helsingissä 22.12.2025

Ympäristö- ja ilmastoministeri Sari Multala

VN/36413/2025-YM-2

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: